

**PROGRAM RADA
PARKOVA DINARIDA – MREŽE ZAŠTIĆENIH PODRUČJA
DINARIDA ZA 2022. GODINU**

Podgorica, 2022. godina

Uvod

Mrežu Parkova Dinarida čini 95 zaštićena područja iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Kosova*, Sjeverne Makedonije, Slovenije i Srbije. Službena asocijacija "Parkovi Dinarida - mreža zaštićenih područja Dinarida" osnovana je u Podgorici krajem 2014. godine, a sjedište mreže je u Podgorici.

Inicijativa o formiranju regionalnog saveza zaštićenih područja na prostoru zemalja Dinarskog luka jedan je od rezultata koji su proizašli iz projekta „Parkovi Dinarskog luka“. Implementator ovog projekta bila je Svjetska organizacija za zaštitu prirode WWF. Takođe, decembra mjeseca 2013. godine, države Dinarskog luka u Budvi (Crna Gora) potpisale su sporazum pod nazivom *Big Win II*, koji predstavlja nastavak prethodnog *Big Win* dogovora koji je postignut 2008. godine, na devetoj CBD Konferenciji u Bonu (Njemačka). Zvaničnim usvajanjem dokumenta u Budvi 2. decembra 2013., zemlje potpisnice, odnosno njihova nadležna ministarstva su se obavezale da će zajedno raditi na jačanju procesa planiranja u zaštiti prirode, kao i valorizovanju ekonomskih vrijednosti svog prirodnog bogatstva, te na temelju tih vrijednosti raditi na jačanju modela za održivo finansiranje zaštićenih područja u regiji i zajedničkog rada na ukupnom unapređenju zaštićenih područja na prostoru Dinarskog luka. Ovaj dokument su uz posredovanje WWF i IUCN, potpisali ministri i predstavnici ministarstava zaduženih za oblast životne sredine sledećih država: Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Kosovo¹, Makedonija, Slovenija i Srbija.

Parkovi Dinarida - mreža zaštićenih područja Dinarida ima za cilj da svojim djelovanjem iskaže i realizuje zajednički interes za unapređenje zaštite prirode i održivog razvoja i pospiješi saradnju između zaštićenih područja zemalja Dinarskog luka. Ta saradnja se primarno odnosi na unapređenje prirodnih i kulturnih vrijednosti zaštićenih područja Dinarida, njihovu promociju i podršku i primjenu dobrih praksi održivog razvoja i upravljanja.

Organizacija Parkovi Dinarida - mreža zaštićenih područja Dinarida posebno podržava:

- politiku usmjerenu ka razvoju i napretku zaštićenih područja;
- unapređivanje međusobne komunikacije članova organizacije;
- koordinaciju međunarodnih i nacionalnih projekata.

Strateške teme rada mreže su: izgradnja mreže zaštićenih područja; zaštita prirodnih vrijednosti; unapređenje saradnje sa lokalnim stanovništvom i održivi razvoj i komunikacija i PR.

*Imenovanje je bez predrasuda na poziciju ili status u skladu s UNSCR 1244/99 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o Deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

Strateška tema: 1. IZGRADNJA MREŽE ZAŠTIĆENIH PODRUČJA

Cilj: 1.1 Kadrovska i tehnička osposobljenost Parkova Dinarida – mreže zaštićenih područja Dinarida za efikasno obavljanje svoje djelatnosti

	AKTIVNOST	OPIS	VREMENSKI OKVIR
1.1.1	Angažovanje ljudskih resursa	Obuka pripravnika kroz Program stručnog osposobljavanja.	Cijela godina
1.1.2	Nabavka materijalno - tehničkih sredstava	Izvršiće se nabavka i dopuna materijalno-tehničkih sredstava neophodnih za rad.	Cijela godina
1.1.3	Kadrovska, stručna i organizaciono osposobljavanje osoblja za kvalitetno izvršavanje aktivnosti Mreže	U okviru realnih mogućnosti, podržaće se stručna usavršavanja zaposlenih kroz seminare, kurseve, konferencije, studentske razmjene, radionice.	Cijela godina
1.1.4	Podrška naučno-stručnim istraživanjima	Pružiće se logistička podrška svim zainteresovanim institucijama i pojedincima u naučno-istraživačkom radu koji doprinosi zaštiti i valorizaciji zaštićenih područja.	Cijela godina

Cilj: 1.2 Umrežavanje zaštićenih područja regiona			
1.2.1	Organizovanje godišnjeg sastanka Generalne Skupštine i Upravnog odbora Parkova Dinarida	Organizovaće se redovni godišnji sastanak Generalne Skupštine i Upravnog odbora. Po potrebi će se organizovati vanredna zasijedanja.	Cijela godina
1.2.2	Širenje mreže Parkova Dinarida i prijem novih članova	Shodno izraženom interesovanju parkova iz regiona omogućiti prijem novih članova	Cijela godina
1.2.3	Organizovanje naučno-stručnih skupova	U okviru realnih mogućnosti organizovaće se radionice, treninzi, seminari, studentske razmjene za osoblje iz zaštićenih područja.	Cijela godina
1.2.4.	Obilježavanje Dana zaštite Dinarida	U cilju unapređenja prepoznatljivosti i ključnih vrijednosti Dinarida, ali i jačanju mreže, nastaviće se sa obilježavanjem Dana zaštite Dinarida	oktobar
Cilj: 1.3 Finansijska održivost Parkova Dinarida			
1.3.1	Razvijanje projektnih ideja i priprema projektnih aplikacija	<p>Priprema projektnih aplikacija sa članovima mreže i institucijama zaduženim za zaštitu prirode, razvoj turizma i održivi razvoj.</p> <p>Programi koji će biti otvoreni u 2022. godini su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - IPA Crna Gora – Albanija - IPA Crna Gora – Kosovo - IPA Crna Gora – Srbija - Interreg MED Program - Interreg Italija-Albanija i Crna Gora - Interreg Hrvatska- Bosna i Hercegovina – Crna Gora - Civil Society Facility Programme for Montenegro - Konkursi resornih ministarstava (Min ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Min poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede) - RELOAD- konkurs UNDP-a i Glavnog grada Podgorica - Programa OCDA u Crnoj Gori – od osnovnih usluga do oblikovanja politika - M'BASE 	Cijela godina

--	--	--	--

1.3.2	Pokretanje zajedničkih inicijativa sa inostranim i domaćim organizacijama i donatorima	Jačanje saradnje sa strateškim partnerima kao i drugim organizacijama civilnog društva kroz informisanje, konsultovanje i realizaciju zajedničkih aktivnosti, stvaranje mreža i koalicija.	Cijela godina
--------------	---	--	----------------------

Strateška tema: 2. ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Cilj: 2.1 Projekat „Zaštićena područja za prirodu I ljude” (PA4NP II)

Parkovi Dinarida i WWF, relalizuju drugu fazu projekta „Zaštićena područja za prirodu I ljude” podržanog od strane Švedske razvojne agencije (SIDA).

PA4NP II će biti fokusiran na dva glavna pristupa - poboljšanje efikasnosti ZP-a i jačanje civilnog društva.

Namjera je:

- **Izgraditi kapacitete ZP-a i lokalnih zajednica kako bi se uključili u sveobuhvatnu saradnju, fokusiranu na očuvanje biološke raznolikosti i održivo korištenje prirodnih resursa**
- **Uspostaviti WWF I Parkove Dinarida kao aktivne i relevantne učesnike u dijalozima ili procesima promjene loše prakse i lošeg zakonskog okvira**
- **Promovisati važnost i svrhu ZP-a ne samo za očuvanje prirode, već i za dobrobit ljudi.**

Strukturalno projekt je podijeljen u pet ishoda:

- 1. Zagovaranje - Poboljšane i / ili bolje implementirane nacionalne politike za upravljanje ZP-a, očuvanje biološke raznolikosti i prilagođavanje klimatskim promjenama putem zagovaranja i nacionalnih platformi OCD**
- 2. Obrazovanje - Povećana svijest o biološkoj raznolikosti i aktivnom građanstvu javnosti i donosioca odluka kroz obrazovne programe. Izrada didaktičkih edukativnih materijala sa nastavnicima i zaposlenima iz ZP-a kako bi se djeca uključila u učenje o prirodi u prirodi.**
- 3. Odgovornost donosioca odluka - Saradnja sa aktivnim civilnim društvom i medijima, osnaživanje njih da imaju ulogu „čuvara“ i zahtijevaju odgovornost donosioca odluka kako bi napustili loše prakse / poboljšali planove upravljanja / poboljšali ili promijenili zakonski okvir. Uspostavit će se partnerstvo sa istraživačkim novinarima - Balkanska mreža za istraživačko izvještavanje (BIRN), koja će obrađivati priče o neodrživoj upotrebi prirodnih resursa, lošim praksama - korupciji, ilegalnoj gradnji, ilegalnom lovu, kršenju ljudskih prava (slučajevi da zajednice ne budu adekvatno informisan o posljedicama određenih aktivnosti u ZP-a)**
- 4. Održivi razvoj ZP-a - mogućnosti za održivi razvoj ravnomjerno su raspoređene među članovima lokalne zajednice, s posebnom pažnjom koja se pridaje uključivanju grupa podzastupljenih kao što su mladi, žene, starije i etničke manjine**
- 5. Učešće - veće učešće zajednice, naglašavajući rodnu ravnopravnost. To će se postići podizanjem kapaciteta javnih službi i civilnog društva za učešće, poboljšanjem pravnog okvira, podrškom / stvaranjem pogodnog okruženja za učešće (npr.**

Savjeti korisnika, socio-ekonomski forumi)

Parkovi Dinarida će dominantno biti uključeni u realizaciju ishoda 4, dok u manjem obimu i u ishode 1, 3 i 5

U okviru ishoda 4 Parkovi Dinarida će raditi na razmjeni znanja i iskustava članova mreže kao i na unapređenju saradnje ZP-a i lokalne zajednice. U tom smislu kroz projekta će biti uspostavljena Baza podataka o prirodnim vrijednostima područja Dinarida kao i baza eksperata koja će pružati stručnu pomoć u radu ZP-a. Osim toga kroz drugi krug Programa grantova omogućit će se podrška ZP-a na unapređenju saradnje sa lokalnom zajednicom i biće urađen i treći ciklus Indeksacije (Community Involvement Assesment). Organizovanjem regionalne konferencije Parkova Dinarida nastaviće se umrežavanje ZP-a i prenos iskustava i najboljih praksi u regionu. Osim toga organizovaće se i predstavljanje i promocija mreže PD u EU Parlamentu.

Kroz ishode 3 i 5 Parkovi Dinarida će raditi na promociji primjera dobre prakse i saradnje ostvarene u okviru platforme www.natureforpeople.org kao i na unapređenju funkcionisanja i rada savjeta korisnika (socio-ekonomski forumi), dok će kroz ishod 1 nastaviti aktivnosti na izradi Plana upravljanja populacijom mrkog medvjeda koji je započet u prvoj fazi projekta.

	AKTIVNOST	OPIS	VREMENSKI OKVIR
2.1.1	Učešće u procesu izrade Akcionog plana upravljanja populacijom mrkog medvjeda	Parkovi Dinarida će kao član Savjeta za izradu plana upravljanja mrkim medvjedom koji je osnovalo Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (MPRR) aktivno raditi na pripremi Plana upravljanja za mrkog medvjeda.	Cijela godina
2.1.2	Organizovanje prvog sastanka upravljača zaštićenih područja u Crnoj Gori	U cilju unapređenja upravljanja zaštićenim područjima u Crnoj Gori kao i u želji da unaprijedimo njihovu međusobnu saradnju i razmjenu iskustava Parkovi Dinarida će organizovati prvi sastanak upravljača zaštićenih područja u crnoj Gori. Sastanak će biti organizovan u saradnji sa resornim Ministarstvom a razmotriće se i mogućnosti učešća predstavnika iz regiona.	Jun
2.1.3.	Događaj: Parkovi Dinarida u Evropskom Parlamentu	U namjeri da predstavimo Parkove Dinarida i EU institucijama i razgovaramo o mogućnostima i mehanizmima unapređenja upravljanja zaštićenim područjima u region Dinarida i njihove održivosti i stabilnosti. U okviru ovog događaja biće organizovana tematska diskusija uz prisustvo predstavnika zaštićenih područja Dinarida, članova evropskog Parlamenta, civilnog društva i drugih međunarodnih institucija.	Septembar

--	--	--	--

Cilj: 2.2. Realizacija Interreg projekta „INHERIT - Održive turističke strategije za očuvanje i valorizaciju prirodne baštine mediteranske obale i priobalja “

Projekt “INHERIT - Održive turističke strategije za očuvanje i valorizaciju prirodne baštine mediteranske obale i priobalja“ je sufinansiran od strane Evropske unije u okviru Interreg Mediteranskog (MED) programa u trajanju od 2018 - 2022. godine. Ukupna vrijednost projekta je 5 612 660,00 €, od čega se 127 160,00 € finansira iz IPA fondova. „Parkovi Dinarida – mreža zaštićenih područja Dinarida” su jedini projektni partner sa IPA područja.

Na projektu učestvuje ukupno 15 partnera iz svih 10 MED zemalja, čiji je cilj očuvanje i valorizacija prirodne baštine u obalnim i priobalnim MED destinacijama. Projekt će testirati i razviti novi pristup prilagođen MED specifičnostima, štiteći prirodnu baštinu od štetnog uticaja intenzivnog razvoja turizma.

INHERIT će promovisati održivi turizam koji ublažava sezonalnost i rasterećuje nosive kapacitete u destinaciji, planiranjem i sprođenjem "bottom-up" zaštite temeljene na samoregulaciji i praćenju lokalnog stanovništva, kao i ostalih zainteresovanih strana u turizmu.

	AKTIVNOST	OPIS	VREMENSKI OKVIR
2.2.1.	Memorandum o saradnji.	Cilj ove aktivnosti je potpisivanje Memorandum o saradnji sa institucijama koje dijele zajedničku viziju i spremnost da zaštite i promovišu kulturne i prirodne resurse Mediterana i unaprijede razvoj održivog turizma, zasnovanog na principima zajedničkog interesa i reciprociteta, sa ciljem postavljanja temelja buduće saradnje. U okviru ove aktivnosti, pomenuti Memorandum o saradnji potpisaće se sa Nacionalnim parkom Skadarsko jezero.	mart

2.2.2.	Webinar	Parkovi Dinarida će organizovati online webinar koji će imati za cilj da se zaštićenim područjima predstavi iNHERIT projekat i primjeri dobre prakse iz projektnih partnerskih zemalja. U okviru webinara učesnici će imati priliku da se upoznaju sa implementiranim aktivnostima samog projekta, kao i primjerima novih aktivnosti održivog turizma koje su sprovele zemlje Mediterana, a koje mogu poslužiti kao ideja zaštićenim područjima regiona da sprovedu slične aktivnosti na svom području. Takođe, u okviru webinara biće predstavljena INHERITURA oznaka, značaj iste i objašnjen način na koji zaštićena područja mogu da apliciraju da postanu dio mediteranske INHERITURA mreže. Dodatni cilj ovog webinara je motivacija zaštićena područja koja se nalaze u mediteranskom priobalju da popune aplikacione forme kako bi dobili iNHERITURA oznaku.	februar
2.2.3.	INHERIT komitet	Parkovi Dinarida, kao član INHERIT komiteta, imaće ulogu u analizi i ocjenjivanju pristiglih aplikacija novih INHERITURA područja koja su popunjavala aplikacioni formular za dobijanje INHERITURA oznake.	mart
2.2.4	Medijska, e-mail i social media kampanja	<p>Radi uspješne realizacije projektnih aktivnosti i implementacije, predviđena je kontinuirana komunikacija i obavještanje medija o projektu i projektnim aktivnostima. Za sve zainteresovane strane sprovodiće se e-mail kampanja. Projektom je takođe predviđeno sprovođenje social media kampanje u cilju aktivne promocije.</p> <p>Parkovi Dinarida kao projektni partner ima obavezu da ispuni sledeće aktivnosti koje se tiču komunikacionog paketa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Postavljanje vijesti o projektu na sajtu Parkova Dinarida - Periodično izvještanje stejkholdera o novostima u 	januar - april

		<p>vidu biltena:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrada, prevod i diseminacija INHERIT brošure (štampa u najmanje 215 primjeraka koji će se koristiti za sopstvene i događaje treće strane); - Štampa 20 primjeraka INHERIT postera koji će se koristiti za sopstvene i događaje treće strane; - Sprovođenje social media kampanje – dijeljenje sadržaja koji pošalje Leading partner na FB stranici Parkova Dinarida, kao i kreiranje sopstvenog sadržaja o projektnim aktivnostima koje se implementiraju u Parku prirode Orjen; - Direktna e-mail kampanje u cilju informisanja i promovisanja projektnih aktivnosti usmjerene ka stakeholderima iz turističkog sektora i relevantnih javnih vlasti; - Kreiranje saopštenja za medije po template-u Leading partnera vezano za učinke INHERIT projekta, ključne aspekte i benefite INHERIT pristupa koji će biti naročito namijenjeni stakeholderima iz turističkog sektora 	
2.2.5.	Završna Konferencija	<p>Parkovi Dinarida učestvovali će na završnoj konferenciji povodom zatvaranja projekta u Sparti, u periodu od 27. do 29.04.2022. Na događaju koji će okupiti važne javne institucije i organizacije regije Peloponez, zajedno sa projektnim partnerima iz deset Mediteranskih zemalja, predstaviće se rezultati četvorogodišnjeg projekta.</p>	april

Cilj. 2.3. Projekat „Selektuj otpad za zdravu i održivu životnu sredinu”

*Postupak nelegalnog i nepravilnog odlaganja otpada je prepoznat kao jedan od najvećih problema u životnoj sredini. Takođe, upravljanje otpadom predstavlja složen proces usled konstantne opasnosti po životnu sredinu i zaštićena područja, kroz zagađenje vazduha, vode i zemljišta, kao i zdravlje ljudi. Kako bi doprinijeli rešavanju ove problematike Parkovi Dinarida su u decemru 2021. god. započeli realizaciju projekta “**Selektuj otpad za zdravu i održivu životnu sredinu**”. Projekat se realizuje u saradnji sa Opštinom Gusinje i Kolašin sa fokusom na zaštićena područja koja gravitiraju u ovim opštinama - nacionalnim parkovima: Prokletije i Biogradska gora. Glavni cilj projekta je podrška realizaciji aktivnosti proisteklih iz Državnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom i*

Lokalnih planova pomenutih opština. Ovi planovi predviđaju uspostavljanje sistema primarne selekcije otpada na principu dvije kante – suva i mokra komponenta. U tom kontekstu aktivnosti projekta će biti usmjerene na postavljanju infrastrukture za selektivno odlaganje otpada po ovom principu i postavljanju edukativnih informativnih tabli o ovoj temi u ciljanim zaštićenim područjima.

Specifični cilj projekta je usmjeren na edukaciji stanovništva pomenutih opština i edukaciji pojedinačnih ciljnih grupa kao što su djeca i učenici školskog uzrasta. Edukacijom ovakav sistem odvajanja i selekcije otpada će se približiti stanovništvu uz naglasak za konstantno održavanje ovog postupka u budućnosti kao i jačanja javne svijesti o neophodnosti takvog djelovanja u cilju zaštite životne sredine i svim benefitima koje ono donosi.

Projekat se realizuje uz podršku Ministarstva ekologije prostornog planiranja i urbanizma kroz Javni konkurs za finansiranje programa jačanje ekološke svijesti o potrebi uvođenja sistema odvojenog sakupljanja komunalnog otpada. Ukupan budžet projekta iznosi 6.370,00 a njegovo trajanje je predviđeno na 7 mjeseci.

	AKTIVNOST	OPIS	VREMENSKI OKVIR
2.3.1	Priprema edukativnog materijala o pravilnom odlaganju/selekciji komunalnog otpada	Kroz projekat će se raditi na edukaciji i informisanju javnosti o potrebi zaštite životne sredine i očuvanja zdravlja ljudi od negativnog uticaja otpada. U tom kontekstu pripremiće se 6 vrsta edukativnog i informativnog materijala koji će podrazumijevati liflet o pravilnom odlaganju i selekciji komunalnog otpada, 2 vrste postera o načinu selekcije otpada, 2 informativne table/panoe i 10 vrsta infografika. Cilj pripreme ovog materijala je i u svrhu informisanja i jačanja svijesti javnosti o pravilima i značaju selektivnog odlaganja komunalnog otpada i reciklaže tako što će: pružiti informacije i upoznati javnost sa problemima neadekvatnog odlaganja otpada i njegovom uticaju na životnu sredinu i čovjeka; pružiti informacije o značaju, pravilima i načinima odlaganja i selektovanja komunalnog otpada po principu suva i mokra komponenta, i benefitima reciklaže; prikazati informacije o postavljenoj infrastrukturi za selekciju otpada; ojačati svijest posjetilaca zaštićenih područja u kojima će biti postavljene informativne table i komunalna infrastruktura o sprovođenju ovog postupka i ostalim benefitima ovog procesa za životnu sredinu i stanovništvo	januar - februar
2.3.2	Dizajn i štampa edukativnog materijala	U cilju dizajniranja edukativnog materijala angažovaćemo spoljnog saradnika za dizajn. Za štampu edukativnog materijala angažovaćemo štampariju. Nakon dizajniranja i štampanja	februar - mart

		edukativnog materijala šira javnost svih generacija u Crnoj Gori upoznaće se o ovoj problematici. Objavljivanjem edukativnog materijala na web stranici i drugim komunikacionim kanalima Parkova Dinarida javnost će imati priliku da se upozna sa problemom otpada, i načinima njegovog pravilnog odlaganja i selektovanja čijim će primjenjivanjem i djelovanjem svaki pojedinac moći uticati na smanjenje negativnog uticaja otpada u budućnosti.	
2.3.3	Edukativna kampanja na društvenim mrežama	Pored lokalnog stanovništva na projektu će se raditi i na edukaciji i informisanju šire javnosti sa pravilima upravljanja otpadom, pravilnim odlaganjem i selektovanjem otpada, i reciklažom Iz tog razloga kroz projekat će se pripremljeni edukativni materijal – infografici koji će putem kanala komunikacije Parkova Dinarida pružiti jasni sliku o ovom problemu. Ova kampanja će biti izvršena na društvenoj facebook stranici Parkova Dinarida i uključice 10 informativnih dizajniranih grafika.	februar - jun
2.3.4	Radionice o upravljanju otpadom u osnovnim školama u Gusinju i Kolašinu	Prevenција nastajanja otpada predstavlja prvu i najvažniju kariku u sistemu upravljanja otpadom. U skladu sa tim, mjere koje je neophodno preduzeti u domenu prevencije nastajanja otpada moraju biti usmjerene na edukaciji lokalnog stanovništva posebno generacija školskog uzrasta. U tom kontekstu u saradnji sa nacionalnim parkom Prokletije i osnovnom školom u Gusinju, kao i u saradnji sa Nacionalnim parkom Biogradska gora i osnovnom školom u Kolašinu Parkovi Dinarida organizovaće radionice sa djecom školskog uzrasta o odvojenom sakupljanju komunalnog otpada za čije sprovođenje će biti angažovan edukator.	april
2.3.5	Distribucija informativnih lifleta	Edukativni materijal će se distribuirati građanima na teritoriji ciljanih područja u kojima se projekat sprovodi. U tom kontekstu distribucijom edukativnog materijala građani opština Kolašin i Gusinje će dobiti sve potrebne informacije o značaju i potrebi primarne selekcije odnosno odvojenog sakupljanja komunalnog	maj - jun

		otpada, kao i informacije o aktivnostima koje se tiču uvođenja i postavljanja potrebne infrastrukture za sprovođenje ovog procesa na teritoriji ovih opština.	
2.3.6	Izrada drvenih informativnih tabla/panoa	U cilju sprovođenja ove aktivnosti Parkovi Dinarida će angažovati spoljnog sardanika za izradu drvenih informativnih table koje će u saradnji sa upravama NP Prokletije i NP Biogradska gora, biti postavljene na po jednoj prethodno uspostavljenoj lokaciji na teritoriji ovih područja. Ove table će prvenstveno biti namijenjene posjetiocima ovih područja sa informacijama na koji način i kako mogu pravilno odlagati otpad. Table će sadržati posebno dizajniran edukativni sadržaj o otpadu i biće pripremljene na crnogorskom i engleskom jeziku.	maj
2.3.7	Nabavka kanti za suhu i mokru komponentu otpada i transport	U cilju unaređenja komunalne infrastrukture i uspostavljanje sistema primarne selekcije na principu dvije kante – suva i mokra komponenta tokom projekta će se izvršiti nabavka nedostajuće i potrebne opreme za sprovođenje ovog procesa. Ova aktivnost će uključiti i određivanje lokacija za postavljanje potrebne infrastrukture, dok nabavkom i postavljanjem istih steći će se uslovi za uspostavljanje sistema primarne selekcije tj. razdvajanja otpada na mjestu njegovog nastanka.	maj - jun
2.3.8	Postavljanje kanti za suhu i mokru komponentu otpada i postavljanje informativnih tabli/panoa u zaštićenim područjima	U saradnji sa komunalnim preduzećem opština Gusinje i Kolašin kao i u saradnji sa Nacionalnim parkovima Prokletije i Biogradska gora izvršiće se postavljanje kanti za selektivno odaganje otpada na prethodno dogovorenim lokacijama kao i postavljanje informativnih tabli. Postavljanje ovakvih kanti za suhu i mokru frakciju na javnim površinama u/ili ispred javnih ustanova, kao i u nacionalnim parkovima pomenutih opština stiču se uslovi za uspostavljanje sistema primarne selekcije: -suva kanta - zajedničko odvajanje primarno selektovanih materijala kao što su papir, karton, plastika, staklo, guma, metal, tekstil i slično, -mokra kanta - odvajanje ostalog otpada koji je po svom sastavu uglavnom mokar zbog prisustva ostataka od hrane, materijala organskog porijekla, baštenskog otpada, proizvoda za higijenu i	jun - jul

		<p>slično. Postavljanje ove infastukture u pomenutim područjima bi bio dodatno i način edukacije građana i priprema za sledeću fazu koja podrazumjeva selekciju otpada u domaćinstvima a koja će se u dogledno vrijeme morati uspostaviti na teritoriji čitave države kao jedna od obaveza iz Državnog plana upravljanja otpadom.</p>	
--	--	---	--

Strateška tema: 3. UNAPREĐENJE SARADNJE SA LOKALNIM STANOVNIŠTVOM I ODRŽIVI RAZVOJ

Cilj: 3.1 Projekat „Zaštićena područja za prirodu i ljude“ Program grantova, Savjeti korisnika

	AKTIVNOST	OPIS	VREMENSKI OKVIR
3.1.1	Program grantova za zaštićena područja	Kako je usljed nemogućnosti implementacije nekih od predviđenih aktivnosti zbog Covid-19 mjera došlo do produžetka roka realizacije odobrenih projekata njihova implementacija će biti produžena do polovine 2022. godine. Program grantova namijenjen je zaštićenim područjima u regionu Dinarskog luka u cilju unapređenja odnosa i dijaloga između zaštićenih područja i lokalnih zajednica.	januar – jun
3.1.1.1	Monitoring, evaluacija I promocija rezultata grantova	U toku realizacije odobrenih projekata Parkovi Dinarida će kroz kontinuiran monitoring pratiti njihovu implementaciju i pružati tehničku podršku u cilju što uspješnije implementacije projekata. Nakon završetka svih projekata sprovede se evaluacija rezultata I uspješnosti	januar - jun
3.1.1.2	Organizovanje šeste konferencije Parkova Dinarida	Shodno planu biće organizovana Šesta Konferencija Parkova Dinarida. Lokacija I tema konferencije biće naknadno određena. U sklopu konferencije planirano je održavanje i VII Generalne Skupštine Parkova Dinarida	maj - jun

Strateška tema: 5. KOMUNIKACIJA I PR

Cilj: 5.1 Unapređenje interne komunikacije

	AKTIVNOST	OPIS	VREMENSKI OKVIR
5.1.1	Implementacija internog komunikacionog plana	Redovna komunikacija unutar mreže Parkova Dinarida preko internih medijskih alata, razmjena i pružanje različitih dokumenata, baza podataka i dobrih praksi, koji su od interesa za članove Parkova Dinarida	Cijela godina

Cilj: 5.2 Unapređenje eksterne komunikacije

5.2.1	Implementacija Komunikacione Strategije	PR, oglašavanje i objavljivanje u medijima aktivnosti mreže Parkova Dinarida i njenih članica.	Cijela godina
5.2.2	Izrada novog web site-a Parkova Dinarida	U cilju bolje organizacije i predstavljanja informacija na sajtu proistupiće se izradi novog sajta. U sklopu sajta biće urađena baza podataka i baza eksperata.	februar - septembar
5.2.3	Priprema i distribucija kvartalnog Biltena Parkova Dinarida	U cilju bolje informisanosti i unapređenja komunikacije unutar mreže na kvartalnom nivou pripremaće se Bilten Parkova Dinarida.	Cijela godina/mjesečno
5.2.4	Ažuriranje web site-a Parkova Dinarida	Parkovi Dinarida će nastaviti da objavljuju informacije o članicama Mreže i prirodnim, kulturnim i drugim specifičnostima Dinarskog luka na postojećem web site-u.	Cijela godina
5.2.5	Ažuriranje bloga Parkova Dinarida	U narednom periodu radiće se kontinuirano na dijeljenju svih relevantnih sadržaja Mreže na postojećem blogu.	Cijela godina
5.2.6	Ažuriranje facebook stranice Parkova Dinarida	U narednom periodu radiće se kontinuirano na dijeljenju svih relevantnih sadržaja Mreže na postojećoj facebook stranici.	Cijela godina
5.2.7	Izložba Priroda nas povezuje	Razmotriti mogućnost repliciranja uspješno organizovane izložbe u Parku Tivolu u nekom od drugih parkova ili gradova u region Dinarida	Od marta

5.2.8	Učestvovanje na relevantnim skupovima	Predstavnici Parkova Dinarida će učestvovati na relevantnim skupovima u cilju promovisanja Mreže i uspostavljanja partnerstava.	Cijela godina
Cilj: 5.3 Strukturiranje, praćenje i evaluiranje dijaloga s ključnim stakeholderima za integrisanje prirodnih vrijednosti u strateške razvojne planove (nacionalni i regionalni nivo)			
5.3.1	Praćenje, povećanje interakcija i dijaloga s ključnim stakeholderima (uspostavljanje, praćenje i evaluacija)	WWF Adria, Parkovi Dinaridi i identifikovani partneri mjere sa 2 policy instrumenta interakciju zaštićenih područja, OCD i donosioca odluka.	Cijela godina
5.3.2	Učešće na skupovima relevantnim za procese donošenja odluka od značaja za zaštitu prirode	Parkovi Dinarida će učestvovati u procesima donošenja odluka od značaja za zaštitu prirode i upravljanje zaštićenim područjima, sa posebnim naglaskom na učešće u procesu EU integracija.	Cijela godina
Cilj: 5.4 Promocija vrijednosti i dobrobiti zaštićenih područja, prikupljanje informacija, informisanje članova mreže o promjenama propisa i strateških dokumenata relevantnih za upravljanje zaštićenim područjima			
5.4.1	Interaktivna baza: prikupljanje i dijeljenje informacija članovima mreže o socijalno-ekonomskim dobrobitima koje zaštićena područja pružaju (ključne informacije, sažeci, studije)	Promocija nove baze Dinarida - Parkovi Dinaridi informišu članove mreže ali i šire o postojanju interaktivne baze i podstiču članove da koriste informacije iz baze te dopunjavaju bazu sa podacima, studijama i dr. o socio-ekonomskim dobrobitima u njihovim zaštićenim područjima. Parkovi Dinarida postavljaju i održavaju bazu te pripremaju potrebne argumente za članove mreže.	Cijela godina
5.4.2	Organizovanje događaja u svrhu promocije vrijednosti i dobrobiti zaštićenih područja u cilju angažovanja ključnih dionika	Obilježavanje Dana Dinarida i drugih datuma od značaja za zaštićena područja uz učešće članova mreže.	Cijela godina

Napomena:

Parkovi Dinarida redovno pripremaju i podnose aplikacije za nove partnerske inicijative u regionu. Rezultati selekcije za prekogranične projekte koji su predati 2019. godine, biće objavljeni tokom 2020. godine. U slučaju da Delegacija EU odobri neki od projekata, program rada Parkova Dinarida će biti blagovremeno ažuriran.